

Forfatter: Kingo, Thomas

Titel: KRONEBORGS Korte Beskrivelse (DK)

Citation: Kingo, Thomas: "KRONEBORGS Korte Beskrivelse (DK)", i Kingo, Thomas: *Digtning i udvalg*, udg. af Marita Akhøj Nielsen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1995, s. 37. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kingo09val-shoot-workid58510/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Digtning i udvalg

Dend viit-berømte Danmarckis

Hovet-Fæstnings,

KRONEBORGS

Korte Beskrivelse

af

Thomas Kingo

Sogne-Præst i Slangcrup.

Kiøbenhavn,

Trykket hos Matthias Jørgens-Søn,

Aar 1672.

Oc findis hos Christen Geertsen til kiøbs.

Dend Stoormægtigste oc

Høystbaarne

Ene-Volds-Herre,

Christian den Femte,

Konge til Danmarck oc Norge,

de Venders oc Goters, Hertug udi Sleßviig,

Holstein, Stormarn oc Dyttersken, Greve udi
Oldenborg oc Dølmenhorst,

Sin Allernaadigste Herre oc

Arve-Konge,

Blive denne ringe Beskrivelse, paa Hans Maj.

Prüß-værdige Fæstning Kroneborg, udi dybeste
Underdanighed fremstillet,

af

Hans Kongl. Majest.

Allerunderdanigste Arve-Undersaat oc
tro Forbedere til Gud

Thomas Kingo.

ἄ καὶ ὦ

G Id Himlen vilde mig med Naader nu iføre,
 Oc med en fyrig Aand mit suage Sind oprøre,
 Bedryppe lit min Pen med søde Draabefald
 Af Humnig-begerne som staae paa Himlens Pald.
 Min Moder skulde da mig reenlig høre snakke 5
 Sit Patte-drukne Maal, huor i saa mange hakke,
 Jeg skulde Sukker paa min Fode-tunge faae,
 Saa got som nogen part i Verden hár at aa!
 Jeg skulde mit Papiir fuld af Behag da skrive,
 Oc fleere, med mig self, nyt Lif oc Lyst indgive, 10
 At nøye see sig om, hos egen Tve-stod,
 For de for Riin oc Rom sin lærde Hjerne brod!
 Af fremmed Fare-vand jeg derfor ey vil vide,
 Mens i min egen Baad oc Bek saa sagt henskride,
 Oc moore mig kun med den danske Siter Streng, 15
 At leege lystig for min Herre oc hans Dreng.
 Velan! Jeg vil mit Seyl der paa begynd' at hidse,
 Huo veed om Himlen seif tor hieipe det at tridse:
 Jeg vil ved *Øre-Sund* først kaste Lod i Vand
 Oc maale Dybet der, oc see saa huad jeg kand! 20

Her kaster jeg mit Seyl, her suigter mine Fløye,
 Her slenger jeg min Prunk, det volder alt mit Øye,
 Jeg seer dig, *Kroneborg*, jeg er saa klemd oc kryst,
 For Ilden i din Barm oc Torden af dit Bryst!
 Jeg seer den stolte Sæe din faste Food at kysse, 25
 Oc sine Seyle-Børn ad sit Skied at dysse
 Ræt op ved dine Knæ, saa de dig helse maa,
 Oc dine Liuned-blink vel nøye passe paa!
 Tilsted, ô Danmarks Priis, du *Krone-værdig Faste*,
 At jeg maa lidet ind ad dine Poorte gieste, 30

39

I mens mit Skriver-blek maa flyde til din Roos,
 Som skal med Tiderne til ævig Ære mooes!
 Er ingen Skaldre dog som dig tilforn hár æret?
 Du kunde mangen jo vel rundeligen næret,
 35 Dit Land det bær jo Brød, dit Haf det bær jo Guld,
 Din Krone rundt omkring af Gunst oc Ære fuld!
 Hai skuld' ey nogen da sig for din Pris bemøye,
 Oc villig tage sig for dig et vaaget Øye?
 Holt op, oc vær i Fred med dine Trolde-skraal,
 40 I medens at min Pen kand stumpe til sit Maal!
 Vel er min Pen for suag din Priis at giennemløbe,
 I min Amagtighed maa jeg mig vel indsuobe,
 Jeg er slet intet vand at gaae paa Herre-Slot,
 Maud spinder Silcket ey udaf en Vadmels Tot!
 45 Dog frem! forsøg din Magt! Mand tiit for mange rætter
 Tår Hiertet som er got, mand Børn ey hude-fletter
 Der staver som de kand paa et oc andet Blad,
 Indtil de læser smukt oc færdigt uden ad!

F Or langen, langen Tiid, som ingen Mand kand mindis,
 Huorom i Kampe-steen ey nogen Rune fíndis,
 Den Tiid din Bygge-sted af Moders Lif udgik,
 Oc saa ved HErrrens Ord sin Skik oc Skabning fik,
 Da tænker jeg oppaa huor Vandet sig hár samled
 Oc med sin kierlig Arm om Jordens Ansigt fánled,
 55 Da Havets Læber først bekyste huden Sand,
 Med saadan Kierlighed at aldrig rørtis Grand!
 Da første Sool randt op oc over Verden smiiled
 Oc Maanen fuld oc Frag sin Broder efteriiled,
 Da første Fiske-lynd omhueged *Øre-sund*,
 60 Oc nyfod Fugle-sang blef hørt i grønne Lund:
 Da Verden Jomfru var, oc ingen hafde booled
 Med hendis Herlighed, men Jorden vaar omsooled
 Med Idel Ræt oc Roo, da Havet aldrig saae
 Den beged Fiele-bukt sin Ryg at pløye paa,
 65 Da Frosten aldrig broo af Ise-glas beridde
 Oc sin graa-skitiled Riim hen over Skoven spridde,

40

Da Regn i Skyen ey var aged her omkring, Oc Fructbarhed dog var i samptlig Verdens ting;			Da blef befundet got, et Slot at bygge der, Som det til Værn var best, oc Seylings-Manden nær.
Da var din Bygge-plads ikkun de bare Sande, Omfaunet lystelig af Øst oc Vester-strande,	70	105	Saa blev dend lystig <i>Kraag</i> , som sig saa næt udstikker Til Øst- oc Vester-Søe oc beggis Bølger drikker, Din grundvolds første Food, et Slot blev bygd med Fliid, Som kaldtis <i>Øre-Kraag</i> oc stood i langen Tiid.
Did rakte du din Hals udi en deilig Kraag, Mens salten Bølge-vogn om heele Verden aag, Omsider da som Folk paa Jordens runde Bolig Blef daglig meer oc meer, oc meer oc meer urolig,		110	Det loed <i>Kong Frederich den Anden</i> slat nedrive, Oc need i Havets Suelg de varig Pæle drive Af haarden Steene-Eeg oc firekantet Steen, Som bær dig <i>Kronborg</i> endnu paa friske been.
Oc disse Norden-Øer blef oc med Folk besat, Som skulde Jorden her at dyrke tage fat;	75		For dig at lade høyt i Luftens Huus opreyse, Oc du Stiv-Halset mod din Fiende kunde kneyse, Er Guld oc Sølvy ey spart for beste Bygningsmænd, Som Konsten hafde gjort i Verden viit bekiend.
Da bælded Vold oc Suig kom af sin Helved-rede Oc Vinger fik oc fløy, ja fanged an at sprede Sin Magt paa Land oc Vand, oc Ærlighed oc Troo Blef daglig meer oc meer forarmed i sit Bool	80	115	Paa dig mand derfor seer huad Vid oc Konst udretter, Huor deris Hænder de til nogen Gierning sætter, Huor Cirkel, Maale-Snor, oc rigtig Lodde-Paß Kand føye Bygnings steen saa jefn oc slæt som glas.
Da, da begyndte mand paa Borg oc Slot at bygge, Oc huer at giøre sig oc sine fast' oc trygge Fra veldig Voldsmands Haand, da blef der Sreen oc Kalk Af Jorden graved op, da voxte Verdens Skalk!	85	120	Det kand med Stolthed du for heele Verden viise I dit udhamred Bryst af Gullands Steen oc Flise, Som med sliq Eenhed oc Orden i dig staa, At ingen truder ud saa meget som et Haar.
Da reystis vold oc værn hos Havets mæchtig Strømme, Thi Snid oc Underfund da hafde lært at suømme, Som siden finge Seyl oc klaured i en Baad, Foer siden om saa viit som Verden den er vaad.		125	Rundt om din tykke Muur oc konstig bygnings kanter, Huor Daancser oc Død du for din Fiende planter I hine grove Skudd, Kartovers Kobet-Bug, Der øser Ild oc Eem som udaf Helved-Slug,
Da fanged mand oc an en Borg oc Slot at legge, (Som <i>Flynderen</i> den stod med Leer-opklined Vegge) Den kaldtis <i>Flynderborg</i> , af Fisk oc Flynder-fang, Som blef af Fiskerbaad opvelt i grønne Tang,	90		Med dem paa Land oc Vand du heel alvorlig peger, Oc viiser at du ey med din' Uvenner leger, Du skiuder Døden ud i Hundred Bißmer-Pund, Oc giver Pulver til dend ævig Søfn oc Blund.
Dog om des Bygge-tiid er intet vist opskrevet, Den har Hukommelsen hos mangan Mand udlevet, At ingen mands kand dens første Hofdingsmand, Som der paa truet først det vebnet Folk paa Strand	95	130	Dit ilded Lunte-Reeb ræt aldrig slet udbrænder, Thi naar en Ende døer en anden mand antænder, Du der med gnister frit, oc ad din Fiende leer, Imedens du saa kiek hen ofver Axlen seer
Mens som at Folke-Sind begyndte meer at huege, Oc Konster grandere paa deris Spil at leege, Oc lang Forfærenhed til Læremester blev, Som kundskab meer oc meer i Folke-Hierner drev:	100	135	Med varsom Øyne til de tuende Verdens Strømme, At holde Havets Gud hans Seyle-Toy i Tømme;
Mand da Beleylighed til Magt oc Styrke søgte, Det gamle døde sagt, det ny sig daglig øgte,			

Med Gullet Kongerne dig her forere maa,
 Oc dig med Seyle-Fald tilbørlig Ære faa. 140
 Saa kandstu Mood oc Magt med Mood oc Magten aue,
 At alting holdis kand i Rictighed oc Laue,
 Saa *Kongens* Ære dig tilbørlig ydis kand,
 Oc ingen Første dog betagis Æris-Grand.
 Vil mand din Inder-deel med Agtsom Øyne skue, 145
 I Sindet tændis strax en stoer Forundrings Lue,
 For ald den Herlighed oc store Konge-pragt,
 Som dig saa rigelig oc rundt er overlagt.
 Saa snart din Æris Poort du værdis at oplade
 Den krumme Huelning strax gior os saa lang en Gade 150
 Indtil din Borge-gaard, der er en Plads oplukt
 For ald den Herlighed som Verden kalder smukt.
 Huor tit hår Ilden der i Luften læt omsuandsed,
 Oc ved Rakitens Puff heel verkeligen dandsed
 Af konstig Fyreverk, med slige Kræk oc Knald, 155
 Som Himlen skulde strax paa Jorden giøre fald.
 Huor mangt et Ridder-spil er der med Lyst anretted?
 Huor mangan Ædelmand sin Hest hår gierne trætted
 Paa Rende-banen for at naa tilbørlig Røns,
 Besynderligen naar at *Kongen* var der hoos. 160
 Her seeis en kostbar Post i Gaardens middel Prikke
 Det liflig ferske Vand af lønlig Aarer drikke,
 Som siden suits op med artig Spræt oc Spring
 Af Køber-billeder som staar der rundt omkring.
 Mand skulde suære det Naturen hafde givet 165
 En Aand i dennem ind, oc dog omsider stivet,
 At de med Ledemod oc Seener skulde staa
 Oc huer Dag *Kongens* Skaal med Ære drikke paa.
 Vil mand din Kieldere oc under-jordisk Kamre
 Besee grandgivelig, om da du vilde klamre 170
 Med alt det Dræbe-verk som der udi dig er,
 Oc Dødens visse Bud ved ringest Order bær,
 Mand skulde tænke da sig indelækt at være
 I tykkist Torden-sky, mand skulde Frygten bære

43

175 At alle Gaster stood oc holdt en Bas oc Brum
 Af Helved-piber til at mand blev døv oc dum.
 Thi huad som Krigens Gud hår orked at optænke
 Til Dødens Skaaler i den lønlig Ild at skienke,
 Der af er Forraad nok til store Skyt oc smaa
 180 I mange Centners Tall i huer din Under-vraa.
 Med høje Muur' oc Taarn du rank mod Himlen kiger,
 Huor paa med største Lyst oc Glæde mand opstiger.
 At møtte Øyet med saa fri oc faur en syn
 Som nogen Tiid oc Sted kom under Øyebryn.
 185 Der seeis det grumme Hav sig om din Grundvold krumme
 Oc paa din hule Vorn med Bølgers Slag at trumme,
 Nu seer mand atter det at falde til en Blik,
 Oc ydmyst give paa din Food en venlig Slik.
 Der seer mand som en Skov af Verdens rige Flaader
 190 Som *Kongen* Aardig Aar utrolig Rente baader,
 Oc huor du søger ey dit Guld oc din Profit,
 For *Kongens* Æris Told dog ingen maa gaa quit.
 Lad kun det buged Seyl paa prægtig Skibe bramme,
 Om ey det bukker sig, da frygte sig en Skramme,
 195 Som baade for oc bag dend propped Slange-mund
 Vil bide, til des Pragt (maaskee) gaar reent i grund.
 Vil mand til Landet see, da leger strax vort Øye
 Paa grønne Bierge-bryst oc Skou-begrode Høye,
 Der groor den Fæg oc Bøg som er med Verden fød,
 200 Ja dend som ocsaa skal med Verden blive død.
 Oc naar at Øyet sig igjen med Bierget dælder
 Oc sig med Agtsomhed langs ned ad Bukten hælder,
 Der hår Natur oc Konst en deylig Have sat,
 Oc giort et Paradis hos stinden Torne-Krat.
 205 For noden ligger smukt med vel afdeelte Gader
 Det lystig *Helsingør*, som elsker dig for Fader
 Oc rette Forsuar sin, der seer mand Folcket gaa
 Oc huer sin Sysse oc sin Gierning passe paa.
 Vel tusind andre Ting kandstu for Øyne sette,
 210 Huor af at Sindet sig snart aldrig skulde trætte,

44

Dog kommer det dig selv dog ingenlunde nær, Naar mand din Herlighed beskuer udi sær.		Med Jerne-sened Steen, i Breden har du Maal At du kandst staa imod Kartovers Kugle-baal.	
Huor mangel Konge-Sal oc præctig Første-Stue Er i din Omgang oc din artig Bygnings Bue?		Kort sagt: alt huad mand vil af Styrke, Magt oc Ære Opnæfne, der udi kandst du nok Kronen bære,	250
I huer kandstu med Pral oc Ære viise frem, At du vel dygtig est at vær' en Kongis Hiem.	215	I mens du Hierter hár der dig ey suige vil, Trods da huer Fiendis Trods, du slaer Spaer to der til!	
Paa Gulvene mand seer adskillig farved Steene Indsprængd i huit oc sort, með nette Stenk oc Greene		Mens som ej nogen Magt kand Magt i Gierning føre, Foruden HÆrrens Arm sin Magt der hos vil røre,	
Som i dend glatte Steen med slig en Art er grood, Ræt som det arme Vaar udaf en deylig Flood.	220	Saa maa Guds sande Frygt til bæste Værn oc Vold Oc være bygt der hos, det er det beste Hold!	255
Paa Loftene mand maa med stor Forundring skue Adskillig Billed-Verck, som det stak alt i Lue		Mand derfor ocsaa seer, som i dit Inder-hierte Guds Æris Tempel staar blant Tordenslangers stierte	
Oc ikke torde dog antænde nogen Brand, Af Fryct for Vedskæn i dend underflooded Strand.		Huis Alabaster-Børn vel høylig rosis naa, Døg ej mod HÆrrens Børn, som der sin Fremvext faa!	260
Thi Guldet er saa riigt som dem alt over prydet, Oc som med Vold oc Magt sig ind i Stuen: bryder,	225	Her, paa dit Altene, den Tiid den første Ære Blef HÆrren giort i dig, (den Priis skal ævig være)	
At Øyets Straaler maa tilbage meget staa, Naar paa dit gyldne Loft de deris Aasiun faae.		Lod salig <i>Frederich</i> den Anden efterstaa Saa stoor en Almyse for fattig Folk at faa	
Dit Omheng rundt omkring med Guld oc Silke praler, Om Danske Kongers Mood oc Helte-Drifter taler	230	Der hand dig fær dig saac, da torde hand vel sigte: At alle Steene strax fra Grunden skulde vige	265
I slig Historier, som kand udviise grandt Huad Seyer Danske Mænd i gamle Tiider vandt.		Oc aldrig byggis meer, om de var sprungen af Hans Undersaatters Pung oc fra den Armis Staf.	
Huor Verdens Hovet <i>Rom</i> vaar nær aldels knæled Ved deris væbned Haand, huor viit de hafde pæled		Vel, salig <i>Herre!</i> vel! her skal din Æris Minde En ævig Skue-sted oc verdslig Bolig finde!	270
Danmarkis Grendser ud, huad Tog de hafde giort I Fransk oc Spanske Mark oc mangel herlig Ort:	235	Du loodst en Sønne-Søn udaf dit eget Naam <i>Den Tredie</i> , som nu med dig er i GVds Faam	
Huordan paa Tydske Bond de kiekke Cimber-Helte Saa mangel Ridder-Mand bleeg af søn Sadel velte,		Hand lood paa <i>Kroneborg</i> forfærdige de Sprekker Som der udi bleff giort ved Fiendens Murebrekker	
Huor stridig Suenske Magt de demped ofte med Med deris Seyer-Suærd, som hele Verden veed.	240	I sidste Feyde-Tiid, der det bleff givet hen I Fiendens Vold oc Magt af sin betrode Ven!	275
Huad mere kosteligt oc Kongeligt du eyer I dine Riige Rum, det alt flux mere veyer		Saa hár ey Solen seet saa steil oc stolt en Klippe Med kroned Slot oppaa, der jo vel kunde glippe	
End som min grove Sands kand fatte med ett hast, Men ald din Herlighed her uden kaldis <i>Fast</i> .		Oc gjør' et u-vandt Skrid, naar Høfdings-Hierter faldt, Oc ikke vilde staa naar det oen Nipped galdt.	280
Thi der hár Dybet dig sit Suelg i Jorden undet Til Grav oc Senge-puds, i Høyden est du bundet	245	Mens, ó hoy-salig Siæl, din Gud var hos dig inde, (Omskiønt at Sigvard her selvillig lod sig binde)	
	45		46

Dit Suerd tog det igien, som ved et Snid hengik,
Og dig en sterkere ja større Krone fik.
Saa vilde du dit Nafn til ævig Ære sette 285
At fylde Slottets Rif, saa mand ey skal forgætte
At Hærrer bødte self det i din Tid blef brudt
Og Salighedens Piiil blef ved din Haand udskaad.

Saa stat da, *Kroneborg*, indtil dend sidste Draabe
Er tørt af *Øresund*, blif, som vi ville haabe, 290
Din *Kongis Ære*, blif en *Styrke* for vort *Land*,
En *Torn* i *Øyet* paa din listig *Avinds-Mand*.